

Unitat 8
REACCIONS DE TRANSFERÈNCIA
D' ELECTRONS
(Reaccions Rèdox)

Continguts

- 1.-** Estat d'oxidació.
- 2.-** Concepte d'oxidació i reducció.
  1. Oxidants i reductors.
- 3.-** Ajust d'equacions rèdox.
  1. Reaccions en medi àcid.
  2. Reaccions en medi bàsic.
- 4.-** Valoracions d'oxidació-reducció.
- 5.-** Piles electroquímiques.
  1. Tipus d'electrodes
  2. Piles Daniell
  3. Piles i bateries comercials.

6.- Potencials de reducció estàndard.

1. Determinació del voltatge d'una pila.
2. Electrode d'Hidrogen. Piles amb Hidrogen
3. Espontaneïtat de les reaccions rèdox.

7.- Electròlisi.

1. Aplicacions
2. Comparació polaritat en piles i electròlisis.
3. Equació de Faraday

8.- Aplicacions industrials rèdox:

1. Electròlisi del clorur de sodi.
2. Siderurgia i obtenció de metalls.
3. Corrosió.
4. Protecció catòdica.

Història

Segons Lavoisier:

- El terme OXIDACIÓ es va usar inicialment per a indicar que un compost incrementava la proporció d'àtoms d' Oxigen.
- De la mateixa manera, el terme REDUCCIÓ indicava una disminució en la proporció d'oxigen.

Estat d'oxidació (E.O.)

(També nombre d'oxidació).

- “És la càrrega que tindria un àtom si tots els seus enllaços fossin iònics”.
- En el cas d'enllaços covalents polars s'hauria de suposar que la parella d'electrons compartits estan totalment desplaçats cap a l'element més electronegatiu.
- El E.O. no té perquè ser la càrrega real que té un ió, tot i que de vegades coincideix.

Principals estats d'oxidació.

- Tots els elements en estat neutre tenen $E.O. = 0$.
- L'oxigen (O) en òxids, àcids i sals oxoàcides té $E.O. = -2$.
- L'hidrogen (H) té $E.O. = -1$ en els hidrurs metàl·lics i $+1$ en la resta dels casos que són la majoria.
- Els metalls que formen part de molècules tenen $E.O.$ positius.

Càlcul de l'estat d'oxidació (E.O.).

- Si es tracta d'un ió monoatòmic és igual a la seva càrrega.
- Si forma part d'un compost neutre, s'ha de tenir en compte que la càrrega total és sempre 0.

Exemple: Calcular l' E.O. del S en ZnSO_4

$\text{E.O.}(\text{Zn}) = +2$; $\text{E.O.}(\text{O}) = -2$;

$$+2 + \text{E.O.}(\text{S}) + 4 \cdot (-2) = 0 \Rightarrow \text{E.O.}(\text{S}) = +6$$

Exemples de càlcul d'estats d'oxidació (E.O.).

- CO_2 : l'àtom de C forma dos enllaços covalents amb dos àtoms d' O més electronegatiu que ell. Comparteix els $4e^-$, però per a saber quins són els E.O. s'ha de suposar que el C els perd, i que l'oxigen els guanya, per tant la càrrega que tindria el C seria "+4" i la de l' O "-2" $\Rightarrow$ E.O. (C) = +4; E.O. (O) = -2.
- El S té estats d'oxidació +2, +4 y +6 segons comparteixi 2, 4 o els 6 electrons de valència amb un element més electronegatiu (per exemple O). Té estat d'oxidació -2 quan es combina amb elements més electronegatius formant sulfurs.

Definició actual

- **OXIDACIÓ:** Pèrdua d'electrons
(o augment en el nombre d'oxidació).
Exemple: $\text{Cu} \rightarrow \text{Cu}^{2+} + 2\text{e}^-$
- **REDUCCIÓ:** Guany d'electrons
(o disminució en el nombre d'oxidació).
Exemple: $\text{Ag}^+ + 1\text{e}^- \rightarrow \text{Ag}$
- Sempre que es produeix una **oxidació** ha de produir-se **simultàniament** una **reducció**.
- La substància que s'oxida és el REDUCTOR, la substància que es redueix és l'OXIDANT
- Cada una d'aquestes reaccions es denomina **semireacció**.

Exemple: $\text{Cu} + \text{AgNO}_3$

- Introduïm un elèctrode de coure en una dissolució d' AgNO_3 ,
- De manera espontània el coure s' oxidarà passant a la dissolució com Cu^{2+} .
- Alhora la Ag^+ de la mateixa es reduirà passant a ser plata metàl·lica:
  - a) $\text{Cu} \rightarrow \text{Cu}^{2+} + 2\text{e}^-$ (oxidació)
  - b) $\text{Ag}^+ + 1\text{e}^- \rightarrow \text{Ag}$ (reducció).

Exemple: $\text{Zn} + \text{Pb}(\text{NO}_3)_2$

- A l'introduir una làmina de zinc en una dissolució de $\text{Pb}(\text{NO}_3)_2$.
- La làmina de Zn es recobreix d'una capa de plom:
  - a) $\text{Zn} \rightarrow \text{Zn}^{2+} + 2\text{e}^-$ (oxidació)
  - b) $\text{Pb}^{2+} + 2\text{e}^- \rightarrow \text{Pb}$ (reducció).

Imagen cedida por © Grupo ANAYAS
Química 2º de bachillerato

Exemple: $\text{Zn} + \text{HCl}(aq)$

- A l'afegir $\text{HCl}(aq)$ sobre $\text{Zn}(s)$ es produeix ZnCl_2 i es desprèn $\text{H}_2(g)$ que, al ser un gas inflamable, produeix una petita explosió a l'acostar-li un llumí encés.

Quines són les semireaccions?

Exemple: Comprovar que la reacció de formació de ferro:

Indiqueu els E.O. de tots els elements abans i després de la reacció

E.O.:   +3 -2   +2 -2   0   +4 -2

● **Reducció:** El Fe disminueix el seu E.O. de “+3” a “0” per tant, es redueix (cada àtom de Fe captura 3 electrons).

● **Oxidació:** El C augmenta el seu E.O. de “+2” a “+4” per tant, s’oxida (en aquest cas passa de compartir 2e⁻ amb l’O a compartir els 4 electrons).

Oxidants i reductors

- **OXIDANTS**: Substància capaç d'oxidar a una altra, per tant ella es redueix.
- **REDUCTORS**: Substància capaç de reduir a una altra, i això fa que ella s'oxida.

Exemple:

- **Oxidació**: $\text{Zn (reductor)} \rightarrow \text{Zn}^{2+} + 2\text{e}^-$
- **Reducció**: $\text{Ag}^+ \text{ (oxidant)} + 1\text{e}^- \rightarrow \text{Ag}$

Exercici A: Formula, completa i ajusta les següents reaccions, justificant de quin tipus són: **a)** Clorur d'hidrogen més amoníac.
b) Carbonat de calci més calor. **c)** Clor més sodi.
d) Àcid sulfúric més zinc metall

Exercici A: Formula, completa i ajusta les següents reaccions, justificant de quin tipus són: **a)** Clorur d'hidrogen més amoníac.

b) Carbonat de calci més calor. **c)** Clor més sodi.

d) Àcid sulfúric més zinc metall

Àcid-base. No canvia cap E.O.

Descomposició. No canvia cap E.O.

E.O.: 0   0   +1   -1

Rèdox

E.O.: +1 +6 -2   0   +2 +6 -2   0

Rèdox

Igualació de reaccions rèdox (mètode de l'ió-electró)

- Es basa en la conservació tant de la massa com de la càrrega (els electrons que es perden en l'oxidació són els mateixos que els que es guanyen en la reducció).
- Es tracta d'escriure les dues semireaccions que tenen lloc i després igualar el nº d' e^- d'ambdues, per tal que al sumar-les els electrons desapareguin.

Etapes en la igualació rèdox

Exemple: $\text{Zn} + \text{AgNO}_3 \rightarrow \text{Zn}(\text{NO}_3)_2 + \text{Ag}$

- **Primer:** Identificar els àtoms que canvien el seu E.O.
 $\text{Zn}(0) \rightarrow \text{Zn}(+2); \text{Ag}(+1) \rightarrow \text{Ag}(0)$
- **Segon:** Escriure les semireaccions amb molècules o ions que existeixin realment en dissolució ajustant el nº de àtoms: (Zn , Ag^+ , NO_3^- , Zn^{2+} , Ag)
Oxidació: $\text{Zn} \rightarrow \text{Zn}^{2+} + 2\text{e}^-$
Reducció: $\text{Ag}^+ + 1\text{e}^- \rightarrow \text{Ag}$

Etales en la igualació r  dox (cont).

- **Tercer:** Ajustar el n   d'electrons de forma que al sumar les dues semireaccions, aquests desapareguin.

En l'exemple s'aconsegueix multiplicant la segona semireacció per 2.

Oxidació: $\text{Zn} \rightarrow \text{Zn}^{2+} + 2\text{e}^{-}$

Reducció: $2\text{Ag}^{+} + 2\text{e}^{-} \rightarrow 2\text{Ag}$

R. global: $\text{Zn} + 2\text{Ag}^{+} + \cancel{2\text{e}^{-}} \rightarrow \text{Zn}^{2+} + 2\text{Ag} + \cancel{2\text{e}^{-}}$

Etapes en la igualació rèdox (cont).

- **Quart:** Escriure la reacció química completa utilitzant els coeficients trobats i afegint les moléculs o ions que no intervenen directament en la reacció rèdox (en l'exemple, l'ió NO_3^-) i comprovant que tota la reacció queda ajustada:

Igualació de reaccions en dissolució aquosa àcida o bàsica.

Si en una dissolució apareixen ions poliatòmics amb O (ex SO_4^{2-}), la igualació es complica doncs apareixen també ions H^+ , OH^- i molècules d' H_2O .

En medi àcid:

- Els àtoms d'O que es perden en la reducció van a parar a l'aigua (els que es guanyen en l'oxidació provenen de l'aigua).
- Els àtoms d'H provenen de l'àcid.

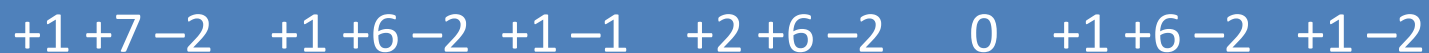
En medi bàsic:

- Els àtoms d'O que es guanyen en l'oxidació (o perden en la reducció) provenen dels OH^- , i es necessiten tantes molècules d' H_2O com àtoms d'oxigen es guanyen o es perden.

Exemple: Ajust rèdox en medi àcid

- **Primer:** Identificar els àtoms que canvien el seu E.O.:

Molècules o ions existents en la dissolució:

- $\text{KMnO}_4 \rightarrow \text{K}^+ + \text{MnO}_4^-$
- $\text{H}_2\text{SO}_4 \rightarrow 2 \text{H}^+ + \text{SO}_4^{2-}$
- $\text{KI} \rightarrow \text{K}^+ + \text{I}^-$
- $\text{MnSO}_4 \rightarrow \text{Mn}^{2+} + \text{SO}_4^{2-}$
- $\text{K}_2\text{SO}_4 \rightarrow 2\text{K}^+ + \text{SO}_4^{2-}$
- I_2 i H_2O estan sense dissociar.

Exemple: Ajust rèdox en medi àcid

- **Segon:** Escriure les semireaccions amb molècules o ions que existeixin realment en dissolució ajustant el nombre d'àtoms:

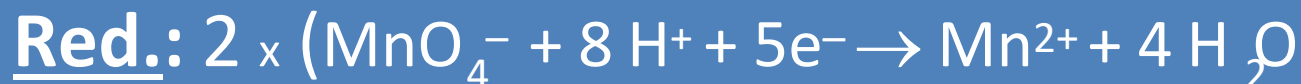
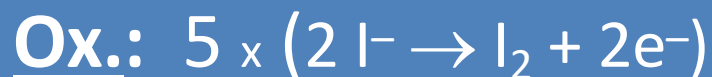

Els 4 àtoms d'O del MnO_4^- han anat a parar a l' H_2O , però per a formar aquesta s'han necessitat a més 8 H^+ .

Exemple: Ajust rèdox en medi àcid

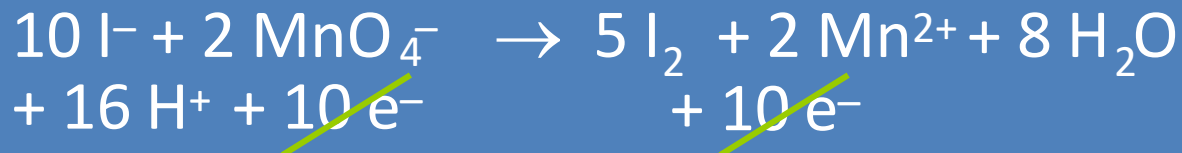

- **Tercer:** Ajustar el nombre d'electrons de manera que al sumar les dues semireaccions, aquests desapareguin:

Reacció global:

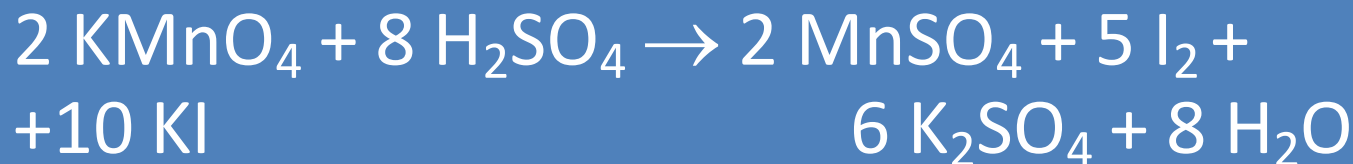

Exemple: Ajust r  dox en medi   cid

- **Quart:** Escriure la reacció química completa utilitzant els coeficients trobats i afegint las molècules o ions que no intervenen directament en la reacció r  dox:

Les 6 molècules de K_2SO_4 (substància que no intervé en la reacció redox) s'obtenen per templeig.

Exercici B: a) Ajusteu la següent reacció escrivint les semireaccions redox que es produeixen

b) Calculeu el volum de dissolució d'àcid hipoclorós 0,1 M que caldria utilitzar per a obtenir 10 grams de clor. Dades: Masses atòmiques: Cl=35,5 ; Na=23 ; O=16 i H=1

Es poden dividir per 2 tots els coeficients:

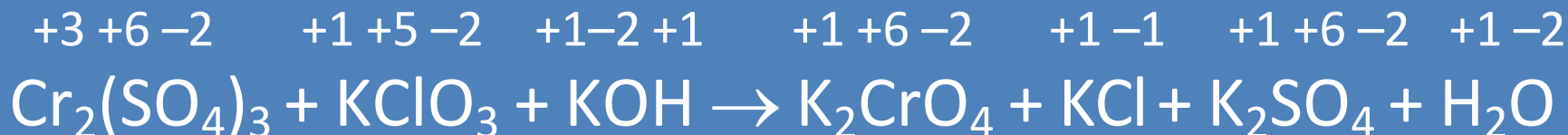
b) $\frac{2 \text{ mol}}{n(\text{HClO})} = \frac{71 \text{ g}}{10 \text{ g}} \Rightarrow n(\text{HClO}) = 0,28 \text{ mol}$

$V = n / \text{Molaritat} = 0,28 \text{ mol} / 0,1 \text{ mol} \cdot \text{l}^{-1} = \mathbf{2,8 \text{ L}}$

Exemple: Ajust redox en medi bàsic

● **Primer:** Identificar els àtoms que canvien el seu E.O.:

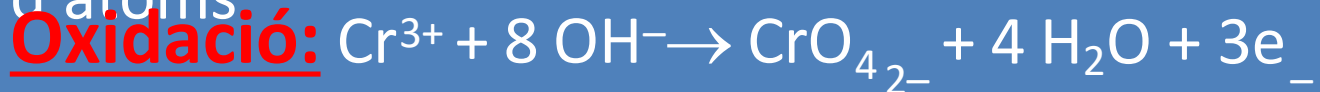
Molècules o ions existents en la dissolució:

- $\text{Cr}_2(\text{SO}_4)_3 \rightarrow 2\text{Cr}^{3+} + 3\text{SO}_4^{2-}$
- $\text{KClO}_3 \rightarrow \text{K}^+ + \text{ClO}_3^-$
- $\text{KOH} \rightarrow \text{K}^+ + \text{OH}^-$
- $\text{K}_2\text{CrO}_4 \rightarrow 2\text{K}^+ + \text{CrO}_4^{2-}$
- $\text{KCl} \rightarrow \text{K}^+ + \text{Cl}^-$
- $\text{K}_2\text{SO}_4 \rightarrow 2\text{K}^+ + \text{SO}_4^{2-}$
- H_2O està sense dissociar.

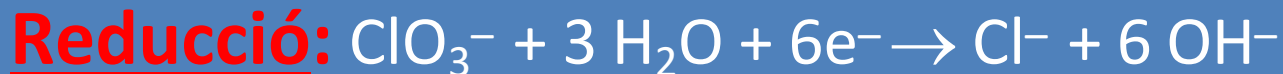
Exemple: Ajust redox en medi bàsic

- **Segon:** Escriure les semireaccions amb les molècules o ions que existeixin realment en dissolució ajustant el n^o d'àtoms:

Els 4 àtoms d'O que es necessiten per a formar el CrO_4^{2-} provenen dels OH^- existents en el medi bàsic. Es necessiten el doble, ja que la meitat d'aquests van a parar a l' H_2O amb tots els àtoms d'H.

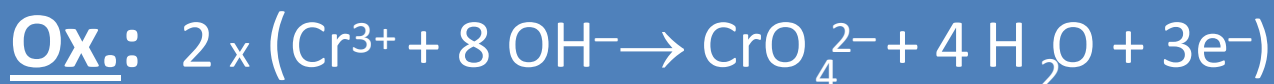

Es necessiten tantes molècules d' H_2O com àtoms d'O es perdin. Així hi haurà el mateix n^o de O i H.

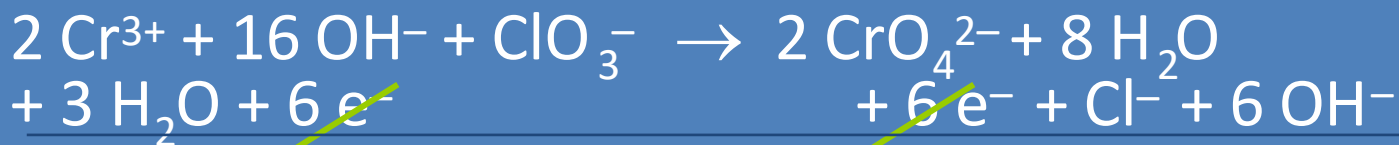
Exemple: Ajust r  dox en medi bàsic

- **Tercer:** Ajustar el n   d'electrons de forma que al sumar les dues semireaccions, aquests desapareguin:

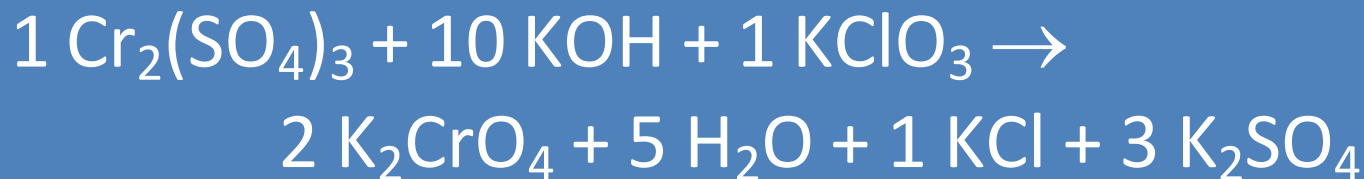
Reacció global:

Exemple: Ajust redox en medi bàsic

- **Quart:** Escriure la reacció química completa utilitzant els coeficients trobats i afegint les molècules o ions que no intervenen directament en la reacció redox:

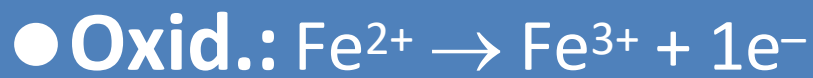
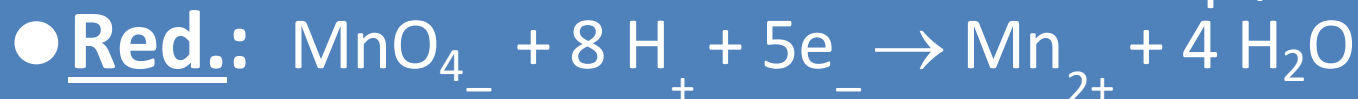
Les 3 molècules de K_2SO_4 (substància que no intervé en la reacció redox) s'obtenen per templeig.

Valoració redox

- És similar a la valoració àcid-base.
- S'ha de determinar el nombre de mols de l'espècie oxidant i reductora que reaccionen entre sí.
- El nombre de mols d' e^- que perd l'oxidant és igual als que guanya el reductor.
- Si " a " és el nombre d' e^- que captura l'oxidant i " b " els que perd el reductor, sabrem que " a " mols de reductor reaccionen amb " b " mols d'oxidant.
- Es necessita conèixer quines espècies químiques són els productes i no només els reactius.

$$V_{ox} \times [\textit{oxidante}] \times b(\text{ n}^\circ e^- \text{perd}) = V_{red} \times [\textit{reductor}] \times a(\text{ n}^\circ e^- \text{gan.})$$

Exemple: Es valoren 50 ml d'una dissolució de FeSO_4 acidulada amb H_2SO_4 amb 30 ml de KMnO_4 0,25 M. Quina serà la concentració del FeSO_4 si el MnO_4^- passa a Mn^{2+} ?

● Com el MnO_4^- precisa de 5e^- per a reduir-se:

●
$$N(\text{KMnO}_4) = 0,25 \text{ M} \times 5 = 1,25 \text{ N}$$

$$n_{\text{eq}}(\text{MnO}_4^-) = n_{\text{eq}}(\text{Fe}^{2+})$$

●
$$V(\text{KMnO}_4) \times N(\text{KMnO}_4) = V(\text{FeSO}_4) \times N(\text{FeSO}_4)$$

$$30 \text{ ml} \times 1,25 \text{ N}$$

$$N(\text{FeSO}_4) = \frac{30 \text{ ml} \times 1,25 \text{ N}}{50 \text{ ml}} = 0,75 \text{ N} ; \quad \mathbf{0,75 \text{ M}}$$

Tipus de reaccions rèdox (segons la seva espontaneïtat).

- Reaccions espontànies (es produeix energia elèctrica a partir de l'energia alliberada en una reacció química):

Piles voltaïques

- Reaccions no espontànies (es produeixen substàncies químiques a partir d'energia elèctrica subministrada):

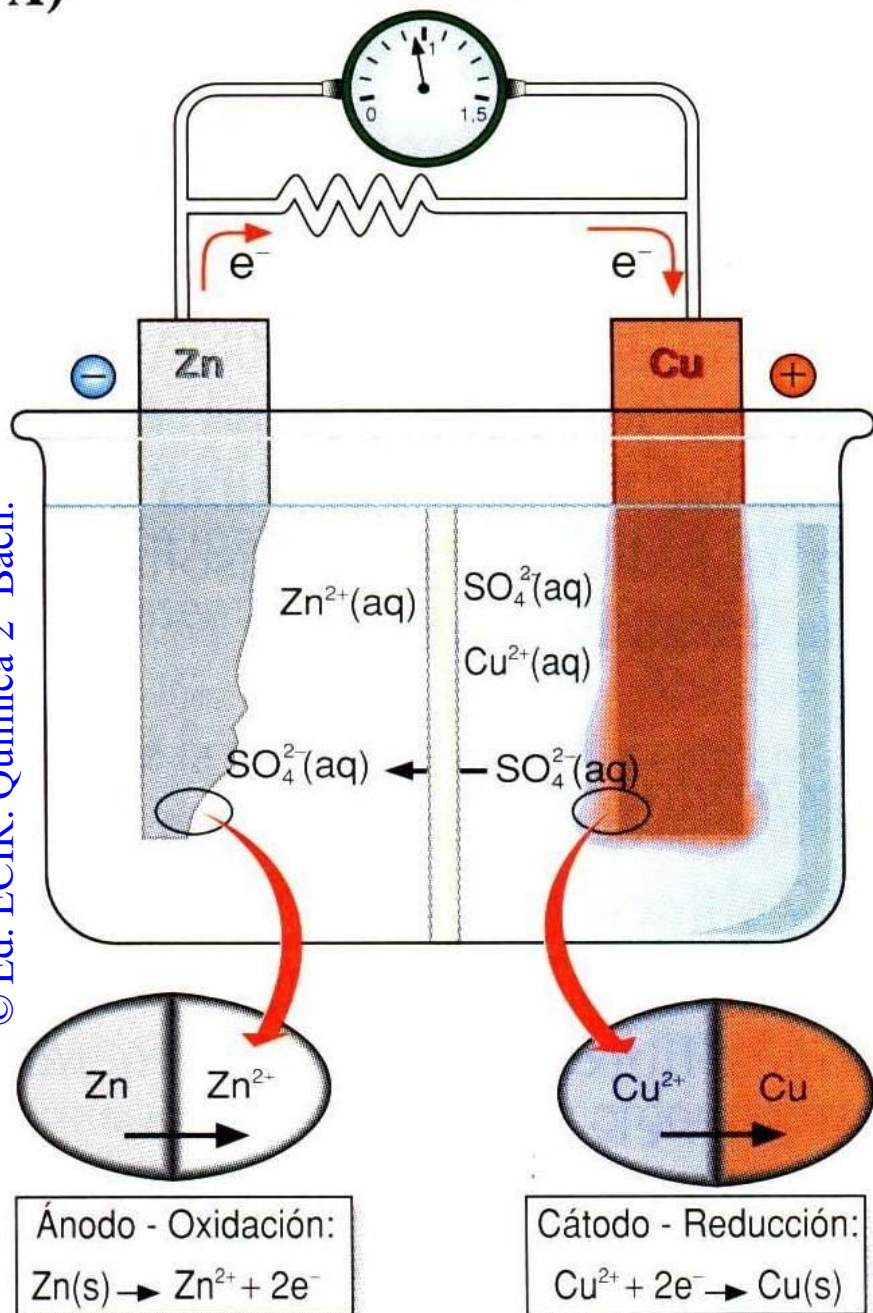
Electròlisi

Piles voltaiques.

- Si s'introdueix una barra de Zn en una dissolució de CuSO_4 ($\text{Cu}^{2+} + \text{SO}_4^{2-}$) es produirà espontàniament la següent reacció:
- $\text{Cu}^{2+} (\text{aq}) + \text{Zn} (\text{s}) \rightarrow \text{Cu} (\text{s}) + \text{Zn}^{2+} (\text{aq})$
- El Zn s'oxida (perd electrons) i el Cu^{2+} es redueix (els guanya).
- Si fem que les reaccions d'oxidació i reducció es produeixin en recipients separats, els electrons circularan (corrent elèctrica).

A)

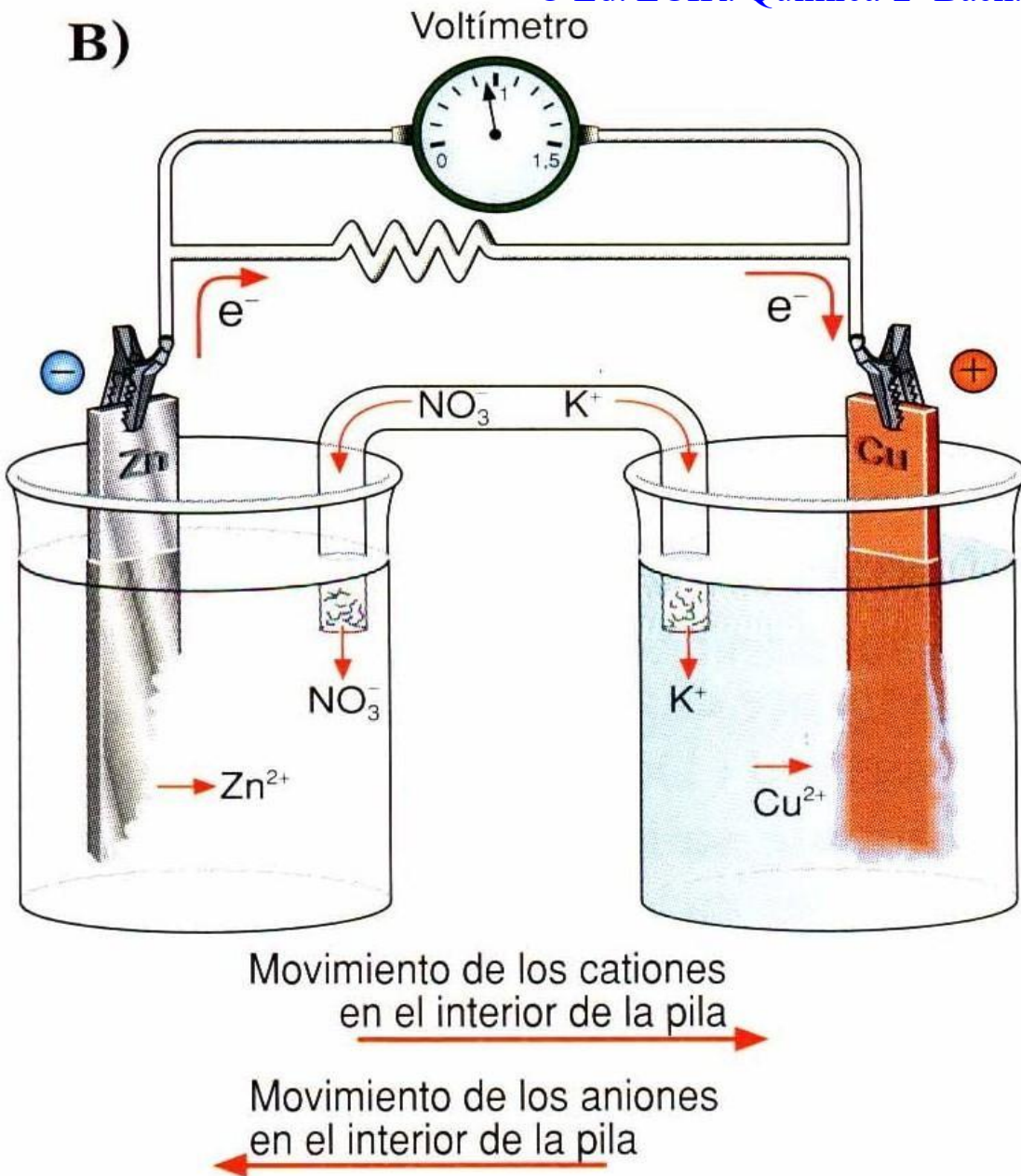
Voltímetro

Pila Daniell.

- Consta de dues semi cel·les
- Una amb un elèctrode de Cu en una dissolució de CuSO_4
- L'altra amb un elèctrode de Zn en una dissolució de ZnSO_4 .

B)

Pila Daniell

- Están unides per un pont salí que evita que s'acumulin càrregues del mateix signe en cada semi cel·la.
- Entre els dos elèctrodes es genera una diferència de potencial que es pot mesurar amb un voltímetre.

Tipus d'electrodes.

- S'anomena així a cada barra metàl·lica submergida en una dissolució del mateix metall. En una pila hi ha dos electrodes:
  - **Ànode (-):** Té lloc l'**oxidació**
    - En l'exemple anterior seria l'electrode de Zn.
  - **Càtode (+):** Té lloc la **reducció**
    - En l'exemple anterior seria l'electrode de Cu.

Representació esquemàtica d'una pila

- La pila anterior es representaria:

Ànode

Pont salí

Càtode

- **Ànode (-)** té lloc l'oxidació:

- **Càtode (+)** té lloc la reducció:

Potencial de reducció.

- Les piles produeixen una diferència de potencial (ΔE_{pila}) que pot considerar-se com la diferència entre els potencials de reducció dels dos electrodos que la conformen.

$$\Delta E_{\text{pila}} = E_{\text{càtode}} - E_{\text{ànode}}$$

- Considerarem que cada semireacció de reducció té associat un potencial de reducció. Com en el càtode es produeix la reducció, en totes les piles $E_{\text{càtode}} > E_{\text{ànode}}$.

Potencial de reducció (cont).

- Cada parella de substància oxidant-reductora tindrà una major o menor tendència a estar en la seva forma oxidada o reduïda.
- Que es trobi en una forma o l'altra dependrà de l'altra parella de substància oxidant-reductora.

Quina espècie es reduirà?

- Senzillament, la que tingui un potencial de reducció més gran.

Electrodes d'Hidrogen.

- Al potencial de reducció de l'electrode d'hidrogen se li assigna per conveni un potencial de 0,0 V per a $[H^+] = 1 \text{ M}$.

- Un electrode d'hidrogen és una làmina de platí sobre el que es fa bombollejar H_2 a una pressió d'1 atm a través d'una dissolució 1 M de H^+ .

Taula de potencials de reducció

Sistema	Semirreacció	E° (V)
Li ⁺ / Li	Li ⁺ + 1 e ⁻ → Li	-3,04
K ⁺ / K	K ⁺ + 1 e ⁻ → K	-2,92
Ca ²⁺ / Ca	Ca ²⁺ + 2 e ⁻ → Ca	-2,87
Na ⁺ / Na	Na ⁺ + 1 e ⁻ → Na	-2,71
Mg ²⁺ / Mg	Mg ²⁺ + 2 e ⁻ → Mg	-2,37
Al ³⁺ / Al	Al ³⁺ + 3 e ⁻ → Al	-1,66
Mn ²⁺ / Mn	Mn ²⁺ + 2 e ⁻ → Mn	-1,18
Zn ²⁺ / Zn	Zn ²⁺ + 2 e ⁻ → Zn	-0,76
Cr ³⁺ / Cr	Cr ³⁺ + 3 e ⁻ → Cr	-0,74
Fe ²⁺ / Fe	Fe ²⁺ + 2 e ⁻ → Fe	-0,41
Cd ²⁺ / Cd	Cd ²⁺ + 2 e ⁻ → Cd	-0,40
Ni ²⁺ / Ni	Ni ²⁺ + 2 e ⁻ → Ni	-0,25
Sn ²⁺ / Sn	Sn ²⁺ + 2 e ⁻ → Sn	-0,14
Pb ²⁺ / Pb	Pb ²⁺ + 2 e ⁻ → Pb	-0,13
H ⁺ / H ₂	2 H ⁺ + 2 e ⁻ → H ₂	0,00
Cu ²⁺ / Cu	Cu ²⁺ + 2 e ⁻ → Cu	0,34
I ₂ / I ⁻	I ₂ + 2 e ⁻ → 2 I ⁻	0,53
MnO ₄ ⁻ / MnO ₂	MnO ₄ ⁻ + 2 H ₂ O + 3 e ⁻ → MnO ₂ + 4 OH ⁻	0,53
Hg ²⁺ / Hg	Hg ²⁺ + 2 e ⁻ → 2 Hg	0,79
Ag ⁺ / Ag	Ag ⁺ + 1 e ⁻ → Ag	0,80
Br ₂ / Br ⁻	Br ₂ + 2 e ⁻ → 2 Br ⁻	1,07
Cl ₂ / Cl ⁻	Cl ₂ + 2 e ⁻ → 2 Cl ⁻	1,36
Au ³⁺ / Au	Au ³⁺ + 3 e ⁻ → Au	1,500 ₄₁
MnO ₄ ⁻ / Mn ²⁺	MnO ₄ ⁻ + 8 H ⁺ + 5 e ⁻ → Mn ²⁺ + 2 H ₂ O	1,51

Piles amb hidrogen

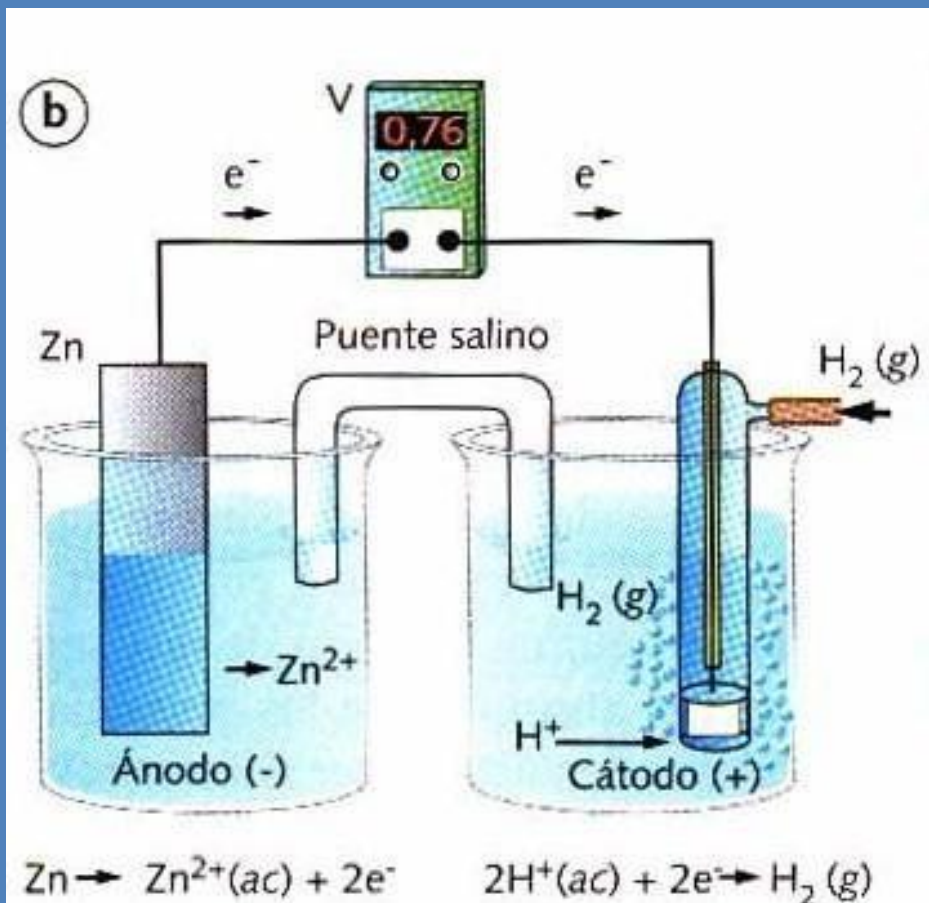
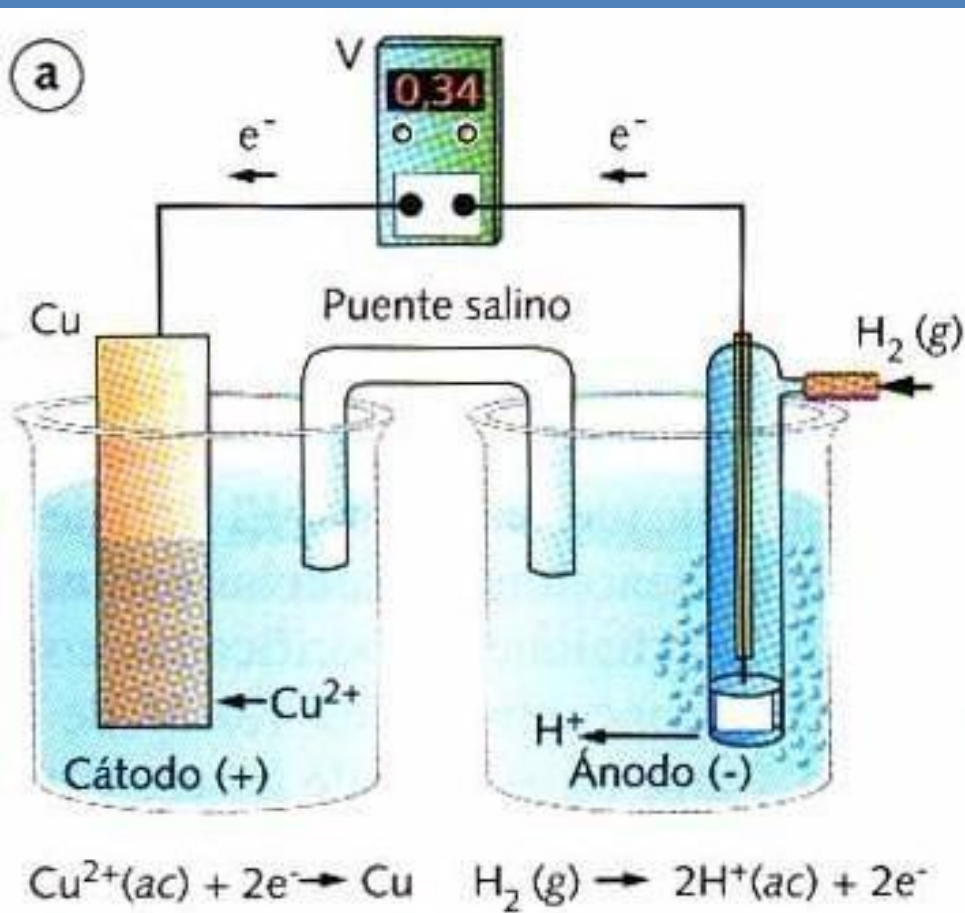

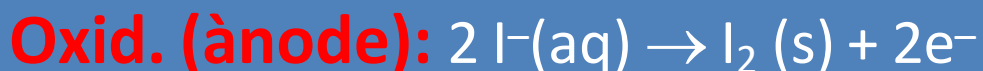
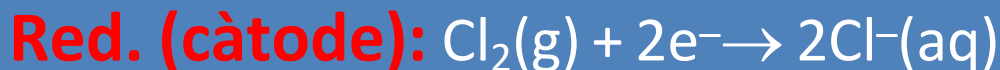
Imagen cedida por © Santillana. Química 2º Bach.

Metalls front a àcids.

- Segons el potencial de reducció del metall sigui menor o més gran que 0 reaccionarà o no reaccionarà amb els àcids per a $[H^+] = 1 \text{ M}$.
- Tota parella oxidant-reductora que tingui més tendència a reduir-se que els H^+ tindran un potencial de reducció $E > 0$.
  - Així, el Cu no reacciona amb àcids en concentracions normals:
$$Cu + 2 H^+ \rightarrow \text{no reacciona.}$$
- Tota parella oxidant-reductora que tingui menys tendència a reduir-se que els H^+ tindran un potencial de reducció $E < 0$.
  - Així, el Zn reacciona amb àcids desprenent hidrogen:
$$Zn + 2 H^+ \rightarrow Zn^{2+} + H_2$$

Exemple: Digueu si serà espontània la següent reacció
rèdox: $\text{Cl}_2(\text{g}) + 2 \text{I}^- (\text{aq}) \rightarrow 2\text{Cl}^- (\text{aq}) + \text{I}_2 (\text{s})$

- La reacció donada és la suma de les següents semireaccions:

- Per tal que la reacció sigui espontània s'ha de complir que

$$\Delta E_{\text{pila}} > 0:$$

- $\Delta E_{\text{pila}} = E_{\text{càtode}} - E_{\text{ànode}} = +1'36 \text{ V} - 0'54 \text{ V} =$
 $= +0'82 \text{ V} > 0$

- Per tant, és **espontània** (les molècules de Cl_2 tenen més tendència a reduir-se que les de I_2).

Exercici D: Una pila consta d'un electrode de Mg introduït en una dissolució 1 M de $\text{Mg}(\text{NO}_3)_2$ i un electrode d'Ag en una dissolució 1 M de AgNO_3 . Quin electrode actuarà de càtode i d'ànode i quin serà el voltatge de la pila corresponent?

Exercici D: Una pila consta d'un electrode de Mg introduït en una dissolució 1 M de $\text{Mg}(\text{NO}_3)_2$ i un electrode d'Ag en una dissolució 1 M de AgNO_3 . Quin electrode actuarà de càtode i d'ànode i quin serà el voltatge de la pila corresponent?

- **¿Quina espècie es redueix?**
- La que tingui major potencial de reducció. En aquest cas la Ag (+0,80 V) front als -2,37 V del Mg.
- **Red. (càtode):** $\text{Ag}^+(\text{aq}) + 1\text{e}^- \rightarrow \text{Ag}(\text{s})$
- **Oxid. (ànode):** $\text{Mg}(\text{s}) \rightarrow \text{Mg}^{2+}(\text{aq}) + 2\text{e}^-$
- $\Delta E_{\text{pila}} = E_{\text{càtode}} - E_{\text{ànode}} = +0,80 \text{ V} - (-2,37 \text{ V})$

$$\Delta E_{\text{pila}} = 3,17 \text{ V}$$

Exercici E: Donada la següent taula de potencials normals expressats en volts:

Qüestió de Selectivitat

a) Escriviu el nom de:

- La forma reduïda de l'oxidant més fort.
- Un catió que pugui ser oxidant i reductor.
- L'espècie més reductora.
- Un anió que pugui ser oxidant i reductor.

b) Escriviu i ajusteu dues reaccions que siguin espontànies entre espècies de la taula que corresponguin a:

- Una oxidació d'un catió per un anió.
- Una reducció d'un catió per un anió.

Par redox

E^0 (V)

$\text{Cl}_2 / \text{Cl}^-$	1,35
$\text{ClO}_4^- / \text{ClO}_3^-$	1,19
$\text{ClO}_3^- / \text{ClO}_2^-$	1,16
$\text{Cu}^{2+} / \text{Cu}^0$	0,35
$\text{SO}_3^{2-} / \text{S}^{2-}$	0,23
$\text{SO}_4^{2-} / \text{S}^{2-}$	0,15
$\text{Sn}^{4+} / \text{Sn}^{2+}$	0,15
$\text{Sn}^{2+} / \text{Sn}^0$	-0,14

3

Exercici E: Donada la següent taula de potencials normals expressats en volts:

Qüestió de Selectivitat

Par redox	E ⁰ (V)
Cl ₂ / Cl ⁻	1,35
ClO ₄ ⁻ / ClO ₃ ⁻	1,19
ClO ₃ ⁻ / ClO ₂ ⁻	1,16
Cu ²⁺ / Cu ⁰	0,35
SO ₃ ²⁻ / S ²⁻	0,23
SO ₄ ²⁻ / S ²⁻	0,15
Sn ⁴⁺ / Sn ²⁺	0,15
Sn ²⁺ / Sn ⁰	-0,14

a) Escriviu el nom de:

-La forma reduïda de l'oxidant més fort.

Cl⁻

-Un catió que pugui ser oxidant i reductor.

Sn²⁺

-L'espècie més reductora.

Sn⁰

-Un anió que pugui ser oxidant i reductor.

ClO₃⁻

b) Escriviu i ajusteu dues reaccions que siguin espontànies entre espècies de la taula que corresponguin a:

-Una oxidació d'un catió per un anió.

-Una reducció d'un catió per un anió.

Piles comerciales. (llibre pàgs. 233-236)

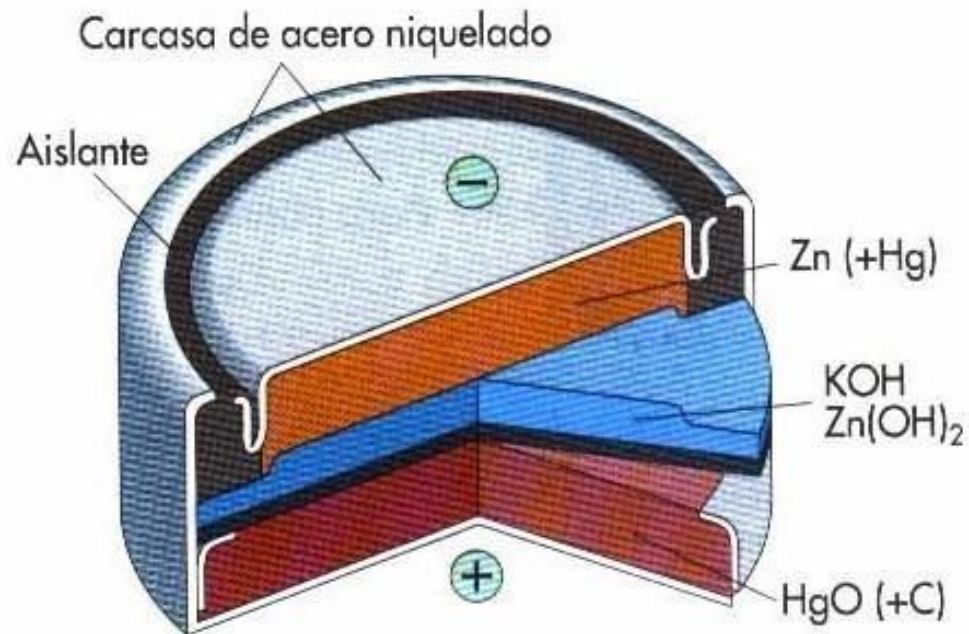
Salina/ seca

Alcalina

De mercuri (botó)

(Imágenes cedidas por © Grupo ANAYA. S.A. Química 2º Bachillerato)

Electròlisi

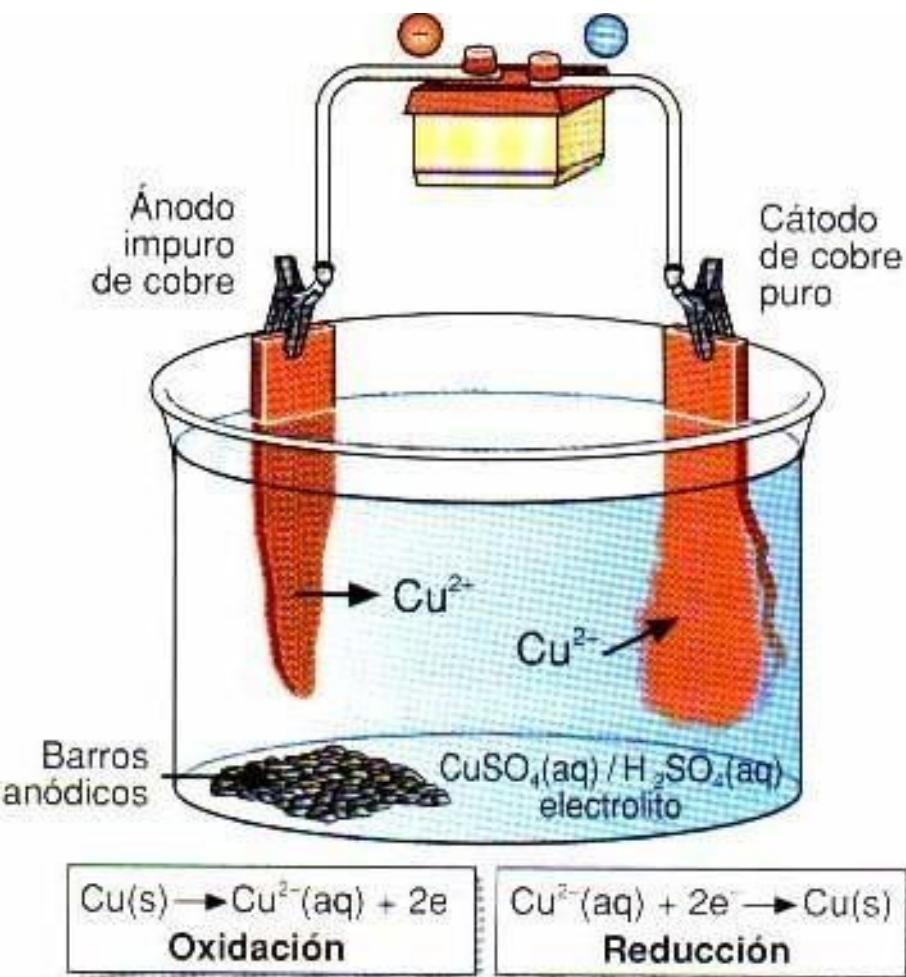
- Quan la reacció redox no és espontània en un sentit, podrà tenir lloc si des de l'exterior se subministren els electrons.
- En l'exercici D anterior en el que l'electrode de Magnesi feia d'ànode i s'oxidava front al de plata que feia de càtode formant una pila de f.e.m = 3,17 V, es pot forçar la formació de Mg(s) (reducció) si des de l'exterior se subministren los 3,17 V que es necessiten. (per exemple usant una pila que proporcioni un voltatge més gran).

Aplicacions de l'electròlisi.

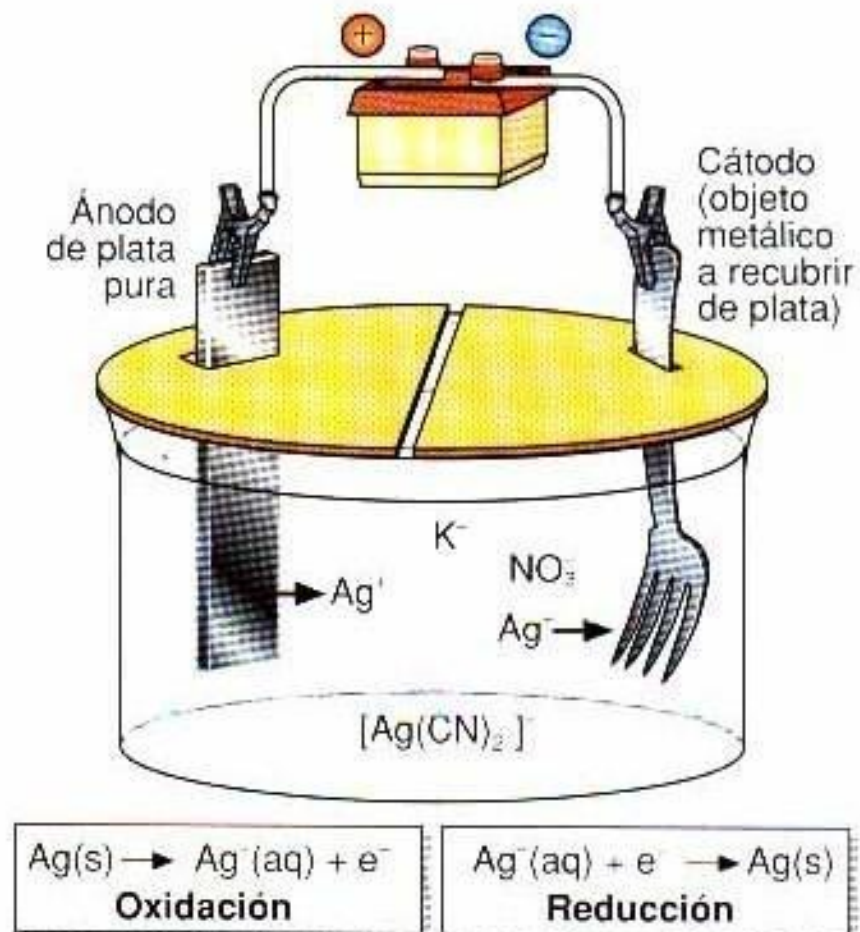
- S'utilitza industrialment per tal d'obtenir metalls a partir de les sals d'aquests metalls utilitzant l'electricitat com a font d'energia.
- S'anomena galvanoplàstia al procés de recobrir un objecte metàl·lic amb una capa fina d'un altre metall:
- Exemple: $\text{Zn}^{2+} + 2 \text{e}^{-} \rightarrow \text{Zn}$ (Zincat)
(en aquest cas els electrons els subministra el corrent elèctric)

Aplicacions de l'electròlisi.

Electrorrefinat del Cu.

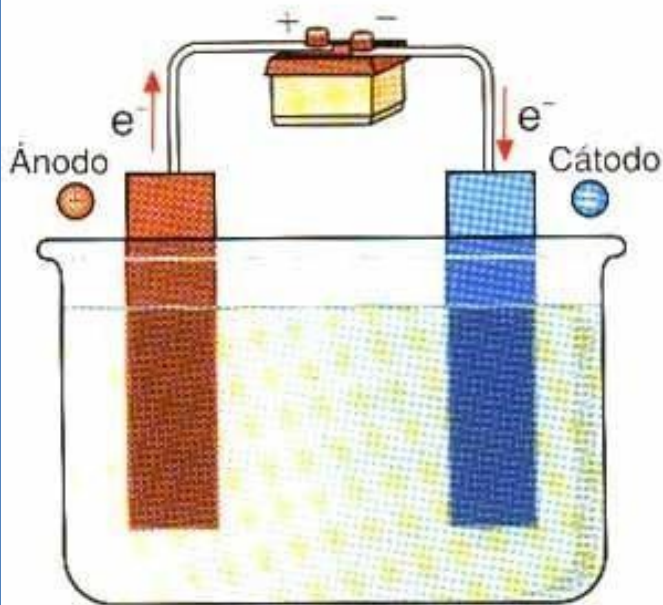
Electrodeposició d' Ag.

Comparació de la polaritat dels electrodes en piles i electròlisi.

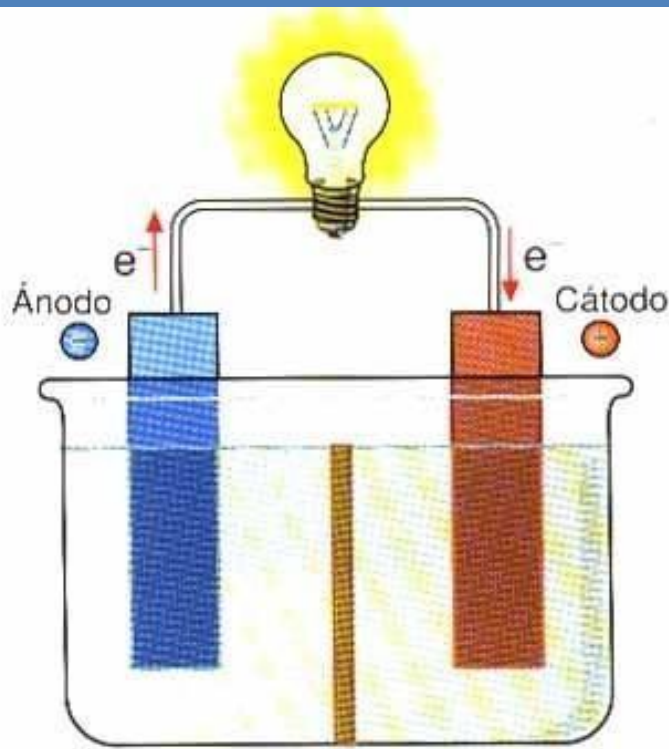
© ECIR. Química 2º Bachillerato

(B)

Cuba electrolítica

Ànodo	Cátodo
+	-
Salida	Entrada
oxidación	reducción

(A)

Pila electroquímica

Ànodo	Cátodo
-	+
Salida	Entrada
oxidación	reducción

Signo
Movimiento de electrones
Semirreacción

Electròlisi. Lleis de Faraday.

- **1ª Llei de Faraday:** La massa de la substància dipositada o alliberada en un electrode durant l'electròlisi és proporcional a la quantitat de corrent elèctric que hi circula (Q).

$$Q = I \cdot t$$

$$1 \text{ mol } e^- = 1F = 96.500C$$

Electròlisi. Lleis de Faraday.

- **2a Llei de Faraday:** La massa de la substància que es redueix o s'oxida en un elèctrode per a una quantitat determinada de corrent està determinada per la relació estequiomètrica entre la substància i el nombre d'electrons de la semireacció considerada.

Exemple: Es realitza l'electròlisi d'una dissolució de triclorur de ferro, fent passar una corrent de 10 A per un període de 3 hores. Calcula la quantitat de ferro dipositat en el càtode.

- El triclorur en dissolució estarà dissociat:

- La reducció serà: $\text{Fe}^{3+} + 3 \text{e}^- \rightarrow \text{Fe}$

$$m \text{ (g)} = 20,82 \text{ g}$$

Exercici F: Un corrent de 4 ampers

circula 1 hora i 10 minuts a través de dues cel·les electrolítiques que contenen, respectivament, sulfat de coure (II) i clorur d'alumini, **a)** Escriu les reaccions que es produeixen en el càtode d'ambdues ambas cel·les electrolítiques.

b) Calculeu els grams de coure i alumini metàl·lics que s'hauran dipositat. Dades: Masses atòmiques: Cu = 63,5 i Al = 27,0. Constant de Faraday : $F = 96500 \text{ C}\cdot\text{eq}^{-1}$

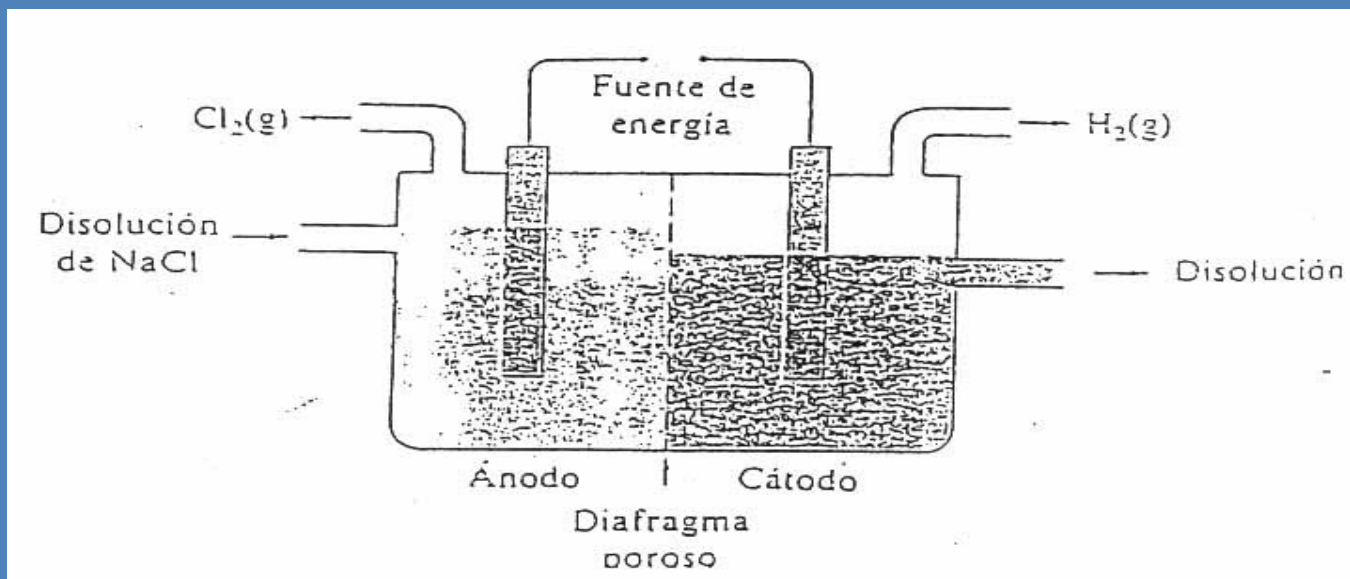
b) $m(\text{Cu}) = 5,53 \text{ g}$

$m(\text{Al}) = 1,57 \text{ g}$

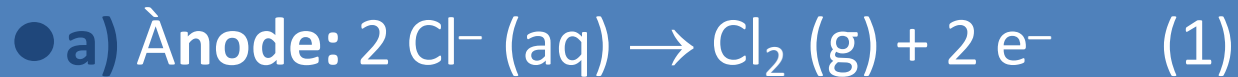
Exercici F: La figura adjunta representa

una cel·la per a l'obtenció de clor mitjançant electròlisi.

Contesteu les següents qüestions: **a)** Escriviu les reaccions que tenen lloc a l'ànode i al càtode. **b)** Assenyaleu quina és la d'oxidació i quina la de reducció. **c)** La dissolució inicial de clorur sòdic té un $\text{pH} = 7$. Es produeix modificació del pH en el procés de l'electròlisi? Per què? **d)** ¿Per què s'obté hidrogen en lloc de sodi metàl·lic?

Solució:

● **b) Oxidació: ànode (1). Reducció: càtode (2).**

● **c)** A l'anar disminuint $[\text{H}^+]$, el pH va augmentant ja que els OH^- traspassen el diafragma porós per tal de compensar la pèrdua de Cl^- .

● **d)** Perquè el potencial de reducció de l' H_2 és més gran que el del Na. i es necessita menys voltatge per tal que es produeixi la electròlisi.

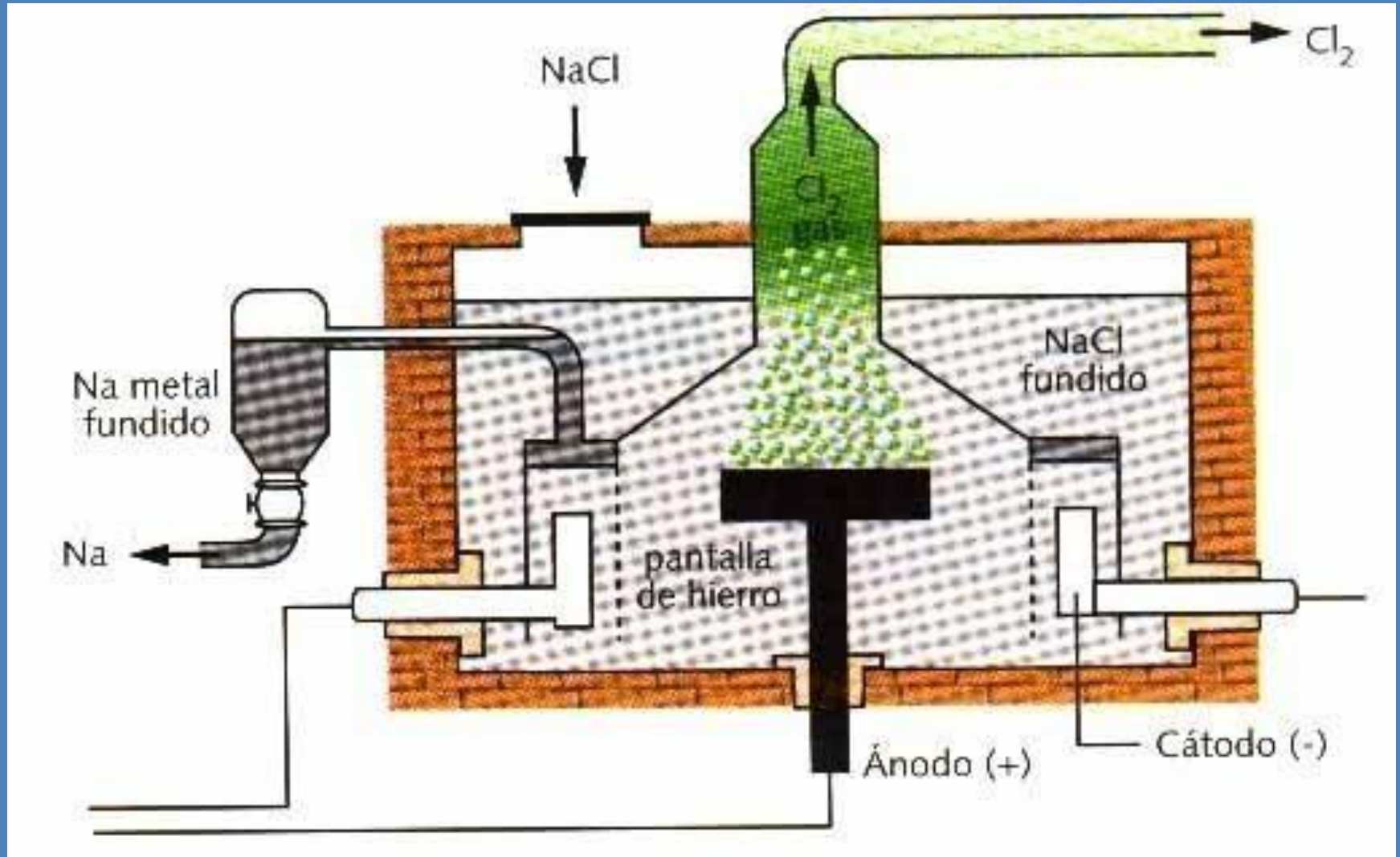
El de l' H_2 [$2 \text{H}^+ (\text{aq}) + 2 \text{e}^- \rightarrow \text{H}_2 (\text{g})$] és 0,0 V, mentre que el del Na

[$\text{Na}^+ (\text{aq}) + 1 \text{e}^- \rightarrow \text{Na} (\text{s})$] és negatiu (el Na, al ser un metall alcalí és molt fàcilment oxidable).

Electròlisi del NaCl

- La reacció $2 \text{ Na} + \text{Cl}_2 \rightarrow 2 \text{ NaCl}$ és una reacció espontània ja que $E(\text{Cl}_2/2\text{Cl}^-) > E(\text{Na}^+/\text{Na})$
- I lògicament, la reacció contrària serà no espontània: $2 \text{ NaCl} \rightarrow 2 \text{ Na} + \text{Cl}_2$
- **Red. (càtode):** $2 \text{ Na}^+(\text{aq}) + 2\text{e}^- \rightarrow 2 \text{ Na (s)}$ **Oxid. (ànode):** $2\text{Cl}^-(\text{aq}) \rightarrow \text{Cl}_2(\text{g}) + 2\text{e}^-$
- $E_{\text{pila}} = E_{\text{càtode}} - E_{\text{ànode}} = -2'71 \text{ V} - 1'36 \text{ V} = -4'07 \text{ V}$
- El valor negatiu de E_{pila} reafirma que la reacció no és espontània. Però subministrant un voltatge superior a 4'07 V es podrà descomposar el NaCl en els seus elements: Na i Cl_2

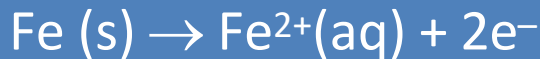
Electrólisis del NaCl

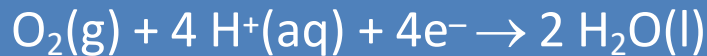
Corrosió.

- Un problema molt important és la corrosió dels metalls; per exemple, el ferro:

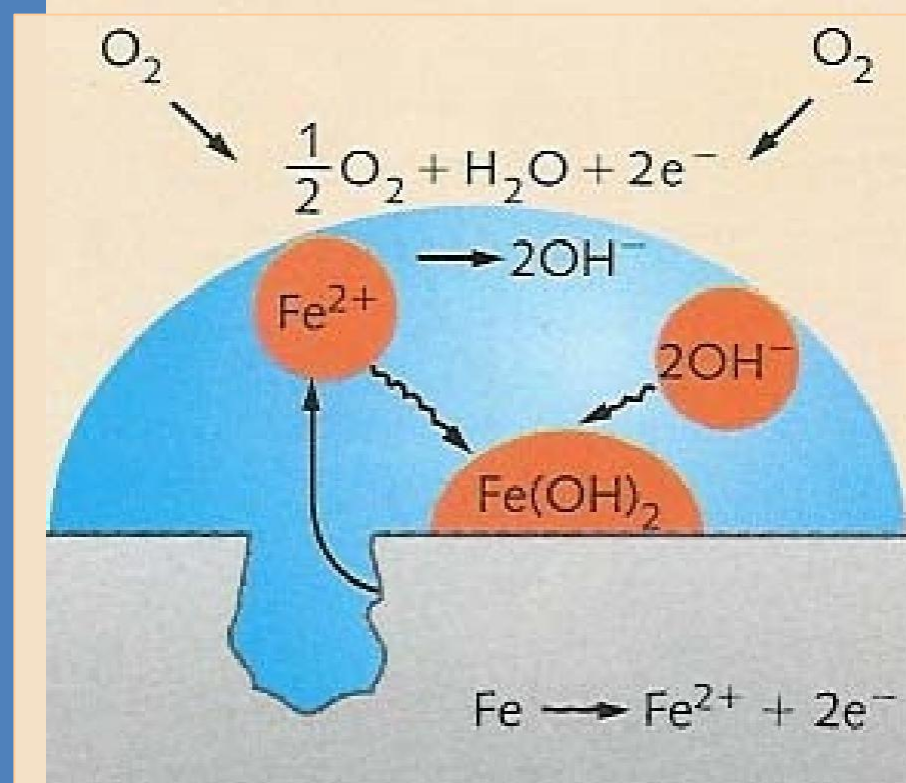
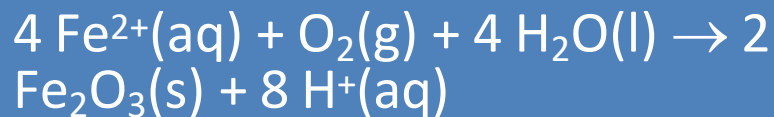
- **Oxid. (ànode):**

- **Red. (càtode):**

- En una segona fase el Fe^{2+} s'oxida a Fe^{3+} :

Gota d'aigua oxidant una superfície de ferro.

© Ed. Santillana. Química 2º

Protecció catòdica.

- Serveix per a prevenir la corrosió.
- Consisteix en soldar la tuberia de ferro a un ànode de Mg que forma una pila amb el Fe i impedeix que aquest s'oxidi, ja que el que s'oxida és el Mg.

